

אמירה הס

אני בגדר

מערבית־יהודית: אפרים פריזד

אמירה הס, משוררת הכותבת בדרך כלל בעברית, נולדה בבגדד על גדת החידקל, ולפעמים רחשי הנהר הקדמון ההוא עולים על גדותיה, ואין לה אלא לכתוב אותם במילים בשפת אמה, שפה שהיא ניב ייחודי לגולי בבל. "הקטליזטור לכתיבתי בשפה הערבית־יהודית" היא אומרת, "הוא בעיקר קבוצת המשמרים את השפה העיראקית בפייסבוק, שהעלתה מנבכי זיכרוני מילים ומשפטים שנגנזו בתוכי וצפו כאילו חיכו לרגע שהנפש שזורה גם בו. מתוך אהבתי למילה, מתוך הקשר הנפשי שלי למילים בכל שפה, ובמיוחד לשפות שהיו חלק מצמיחתי".

*

הו פִּרְיִם מִחְמֶל וְנַעֲיֵמָה מִחְמֶל
שְׁאֶסְפֵּר לָכֶם עַל שׁוּק חֲרָשֵׁי הַנְּחָשֶׁת בְּבִגְדָד?
עַל שׁוּק הַחֲנָנִים?

לְשַׁעַר רֹאשֵׁי הַתַּגָּנֵב "בָּאֵב אֶלְשׁוּרְגָּה"
אִם הִיא זֶה שׁוּק, אֶבֶד מִזְכְּרוֹנִי
אֲבָל מַצָּאתִי בּוֹ
סִפּוּר לְזֵכֶר אִמָּא

כָּבֵד מִגִּיל הַלֵּיכָה לְמַדָּה אוֹתִי לְבָרֵךְ פְּרוֹת
מִרְאָה תַּפּוּחַ זָהָב וְאוֹמֶרֶת: "צִרִיךְ שְׂיֹאִיר כְּמוֹ שְׂמֶשׁ"
מִטְּלָטֶלֶת חֲצִיל בִּידָה: "צִרִיךְ שְׂיִהְיָה קָל עַל הַיָּד"
וְקוֹרֵאת לִי "בּוֹאִי תִרְיָחִי מָה זֶה טָרִי!
אִם הִרִיחַ מִשְׁכָּר כְּמוֹ הַשּׁוֹשְׁנִים בַּגָּנָה שְׁלָנוּ
זֶה
אוֹמֵר טָרִי."

והאַבְטִיחִים, הוּי אַבְטִיחִים מְאַרְכִּים
בְּגִדְל כְּבָשִׁים
מִימִי לֹא רָאִיתִי כְּגִדְל הַזֶּה
אַלֶּא בְּאוֹתָהּ אֶרֶץ הַנֶּהָר
הַפּוֹעֵם בְּלִבִּי

וְאַלְךְ אַחֵר פֻּעַמִּיו וְאַנִּי יִלְדֶּנֶת
וּפְתַע חֲלֻמָּתִי
אֲנִי אוֹבְדֶת בְּשׁוּק
וְאַמָּא נִסְתַּרְתַּת בִּינּוֹת רְעִלוֹת וּגְלִימוֹת

וְאַיִךְ שְׁנַמְצָאנוּ לָנוּ
בְּשׁוּק הַשּׁוֹרְגָ'ה
מִשְׁתַּרְגוֹת זֶז בּוֹז
עַל מִפְתָּן חֲנוֹת הַחֲבָלִים שֶׁל סָבָא שֶׁל פְּרִים
כְּמוֹ חֲבָלִי מְשִׁיחַ.

הנהר בכה מאוד

מִזְג מִי הַנָּהָר
וְהַיָּמִים אֲשֶׁר חָדְלוּ מֵהִיּוֹת
לֹא נָחוּ מֵהַמֵּית נַפְשָׁם.

דְּרָכִים הוֹבִילוּנוּ לְכָאן,
מִחֲצִית רוּחִי בְּגַעַשׁ הַמַּיִם
וּמִחֲצִית רוּחִי קְטוּעַת צָאֵר.

פְּרִשֶׁת יָמֵי חַיֵּי
רְקוּמָה כְּבִטָּנָה בְּבֶטֶן הַמַּיִם,
מִזְשִׁי
מִרְצֵד.

נוֹלְדָנוּ אֶל מִי הַנָּהָר
יְלָדֵי הַנָּהָר אֲנַחְנוּ
יְרִיחוֹ בְּנִשְׁמוֹתֵינוּ.

רָצִיתִי לְכַתֵּב עַל נָהָר
לְצִירוֹ רָצִיתִי
לְהַרְיחוֹ שְׁאִפְתִּי
לְשׁוֹט בּוֹ נִכְסַפְתִּי,

רָצִיתִי שֶׁהַזְמַן יִזְרֵם לְאַחֹר
אךְ יָמִים רַבִּים בָּאוּנִי
וְהַנָּהָר בֹּרַח

אֲנִי נֶאֱחָזֶת בּוֹ
אֶךְ סֶרְבֵּן גְּדוֹת הוּא לִפְנֵי וּלְפָנַי
כְּמוֹ הִיָּה אוֹמֵר לִי: "עַתָּה דַּבֵּר בְּעֵתוֹ,
הָעֵתִים יִסְתַּדְּרוּ כָּבֵד
מֵאַלְיֵהֶם."

הַכֹּל בְּיַדִּי אֶלְלָה
כְּמוֹ הִיָּה אוֹמֵר לִי:
"וְהַפִּכְתִּי וְהִיִּית לְבַת הַנָּהָר
שְׁפֹתָהּ מַעֲתָה הִנֵּה שְׁפַת הַמַּיִם
שֶׁל הַנָּהָר הִכְחֹל."

אני בגדר

הִתְדַּע רוּחִי?
בְּגֶדְד וְהִנֵּהָר שְׁלֵה
נֹדָדִים אֶתִּי בְּכָל אֲשֶׁר אֶפְנֶה

אָנִי
בְּגֶדְד בְּזַעִיר אֲנִפִּין
נִעְתָּקְתִּי מִחַיִּי
וְיָמִי נִעְתָּקוּ

וְהַיָּמִים הָיוּ כְּעֵשְׂשִׁית בַּעֲלָטָה
לְהַבְתָּה
מֵאֲכָלֶת אֵשׁ בְּנִפְשִׁי

מִזֹּזֹר חִפְשָׁתִּי
מִשְׁקוּי הָרַמְבָּם שְׁתִּיתִי
בְּמִי שְׁמִים בִּידֵי אִמִּי נִמְשַׁחְתִּי
אֶף בְּשֶׁתֶּן מְשַׁחַה רִקּוּתִי עַל מִפְתֵּן הַבַּיִת
הֵן תִּבְהַלֵּת אָרֶס עֵין בִּי לִפְתָּה
אֶלֶּא שְׁבִימִים הָהֵם הֵייתִי מִחֲלִימָה

וְאֵת הָאֶמֶת שָׁמַע:
אֶהְבּוּנִי הַבְּרִיּוֹת אֶף שְׁעוּרֵי בְּגוֹן הַחֲטָה
הֵן רוּחַ הַנֶּהָר מְנַשְׁבֶּת
עַל גְּדוֹת שְׁפָתַי.